

SUPERVIZIJA in KOUČING

**urednica
alenka kobolt**

s u p e r v i z i j a

Uredila
Alenka Kobolt

**SUPERVIZIJA
IN KOUČING**

SUPERVIZIJA IN KOUČING

Uredila

Alenka Kobolt

*Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta*

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Ljubljana 2010

Supervizija in koučing

<i>Uredila</i>	Alenka Kobolt
<i>Recenzeta</i>	Bojan Dekleva, Nivex Koller Trbovič
<i>Slovenski jezikovni pregled</i>	Mojca Kositer
<i>Izdali in založili</i>	Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani in Zavod Republike Slovenije za šolstvo
<i>Za Pedagoško fakulteto</i>	Janez Krek, dekan
<i>Za Zavod za šolstvo</i>	Gregor Mohorčič, direktor
<i>Oblikovanje in prelom</i>	Igor Cerar
<i>Tisk</i>	Tiskarna Littera picta d.o.o. Ljubljana
<i>Naklada</i>	650 izvodov

©2010 avtorji

Likovne priloge so delo učencev VIZ Frana Milčinskega Smlednik pod mentorstvom Gabrijele Grosar Zupan.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

005.584
37.091.3

SUPERVIZIJA in koučing / uredila Alenka Kobolt. - Ljubljana :
Pedagoška fakulteta : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010

ISBN 978-961-253-050-1 (Pedagoška fakulteta)
1. Kobolt, Alenka
251824128

KAZALO VSEBINE

Uvod	1
<i>Louis van Kessel</i> Koučing, področje dela poklicnih supervizorjev?	7
<i>Jana Švagan</i> Dejavniki, ki vplivajo na supervizijske poteke in izkušnje supervizantov	59
<i>Lilja Cajvert</i> Ravnanje s paralelnimi procesi v superviziji	91
<i>Brigita Rupar, Tanja Rupnik Vec</i> Supervizija in organizacije	111
<i>Alenka Kobolt, Antonija Žižak</i> Prispevek supervizije k uspešnosti in vzdušju v delovnih skupinah in timih	151
<i>Simona Tancig</i> Raziskave, pristopi in modeli supervizije (mentorstva) podiplomskega študija	189
<i>Ivana Jeđud, Lilja Cajvert, Gunilla Wilhemson, Antonija Žižak</i> Supervizija v rejništvu	211
<i>Sabina Jagodnik</i> Koučing pri delu z brezposelno osebo	231
<i>Mija Marija Klemenčič Rozman</i> Pomen supervizije za razvoj strokovnjaka v poklicih pomoči	249
<i>Sonja Žorga</i> Kompetence in razvoj supervizorja	267
<i>Simona Tancig</i> Supervizija (mentorstvo) doktorskega študija	279

Hannes Krall

Psihodrama in sociometrija v superviziji in koučingu in njuna povezanost s kvalitativnim raziskovanjem 293

Ajda Eiselt

Kreativne tehnike v svetovanju, superviziji in koučingu 313

Predstavitev avtoric/avtorjev 339

Stvarno in imensko kazalo 345

UVOD

Uvod v knjigo začenjam z odstavkom iz leposlovnega dela Annie Ernaux z naslovom »Leta« (2010), saj odlično opiše duh časa v katerem se razvijata tako supervizija kot koučing, oba vsak na svoj način namenjena postanku, razmisleku, refleksiji in procesu iskanja, ohranjanja ter graditve poklicne identitete.

»Vnaprej smo čutili, da se bodo v času enega življenja pojavile nepredstavljive stvari, na katere se bodo ljudje privadili, kot so to storili v tako kratkem času z računalnikom, iPodom in PGS-som. Mučilo nas je, da si nismo več mogli predstavljati načina življenja čez deset let, še manj pa sebe samih, privajenih še neznanim tehnologijam. »Ali bomo lahko nekega dne v človeških možganih videli vtisnjeno vso njegovo zgodovino, vse, kar je ta človek storil, rekel, videl in slišal?«

Živeli smo v vsesplošnem izobilju, izobilju informacij in »znanj«. Obstajala so mnenja o dogodkih, ki so se pravkar zgodili, o načinih obnašanja, telesu, orgazmu in eutanaziji. O vsem se je razpravljalo in se se je poskušalo dešifrirati. Med »odvisnostjo« in »odpornostjo«, »delom« in »prebolevanjem izgube« je kar mrgolelo sredstev za ubesedenje življenja in čustev.

Depresija, alkoholizem, frigidnost, anoreksija, nesrečna otroštva; ničesar več nismo preživiljali zaman. Sporočanje izkušenj in fantazij je zadovoljilo zavest. Kolektivna introspekcija je ponujala modele samoverbalizacije. Zakladnice skupnega znanja so se bogatile. Okretnost duha je rasla, učenje se je začelo prej, trajanje izobraževanja pa je povzročalo obup pri mladih, ki so na svojih mobilnikih na vse pretege tipkali SMS-sporočila.

V mešanju konceptov je bilo vse težje najti stavek zase, stavek, ki bi nam pomagal živeti, ko ga zašepetamo. «

Annie Ernaux, v knjigi »Leta«, 2010, str. 169-170

Podobno, kot avtorica opisuje vsakdanje življenje sodobnega časa, prežetega s tehnologijo in hkrati z oženjem osebnih stikov, se dogaja tudi na poklicnih področjih, kjer se strokovni delavci različnih področij, predvsem tistih kjer je delo z ljudmi osnovna prвина, srečujemo z vdorom tehnologij, birokracije, beleženja in poročanja. Za osebne stike, še bolj pa za refleksijo teh stikov in vzpostavljenih odnosov, zmanjkuje časa in prostora.

Ni slučaj, da je postala prav supervizija različnih smeri in modelov ter sorodnih oblik dela, med drugim tudi koučinga, popularna v zadnjih desetletjih. In ni slučaj, da so se tovrstne refleksije poklicnega dela, poklicnih okolij in institucij, prenesle iz izvornega terapevtskega in psihosocialnega področja na gospodarstvo in ostale družbene segmente.

Uporabi supervizije na različnih področjih in predstavitvi koučinga, kot novejšje oblike spremljanja in podpore pri izbiri poti za poklicne rešitve, je namenjena pričujoča knjiga. V njej trinajst avtoric in dva avtorja, ki raziskujejo in izvajajo procese supervizije in koučinga bodisi v Sloveniji, na Hrvaškem, v Avstriji, na Nizozemske ter na Švedskem strnejo svoja in tuja teoretična znanja v katera vtkejo svoje praktične izkušnje.

To je četrta monografija iz tega strokovnega področja, vse so izšle na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani. Tokratna v so-založništvu z Zavodom za šolstvo Republike Slovenije. Na Pedagoški fakulteti je najprej potekal specialistični študij supervizije, letos pa prvo leto po bolonjski shemi preoblikovani magistrski študijski program z naslovom: *»Supervizija, osebno in organizacijsko svetovanje«*.

Program je namenjen strokovnjakom/injam različnih profilov z praktičnimi izkušnjami iz različnih delovnih področij, z namenom dopolnitve znanja in se strokovne priprave na raziskovalno in praktično delo supervizije, svetovanja in koučinga, predvsem na naslednja področja: v različne družbene prostore: pedagoško delo, socialno pedagoško delo, socialno delo, psihološko delo, zdravstveno delo in zdravstvena nega, organizacijsko svetovanje in podobno.

Spektralno, kot je značilno za izvajanje omenjenih oblik poklicne refleksije je oblikovana tudi ta monografija, ki prinaša dvanajst prispevkov, ki jih družijo oblike supervizijskega dela in koučinga ter njihova aplikacija na različnih delovnih segmentih.

Monografijo začne članek Louisa van Kessla, nizozemskega supervizorja, uveljavljenega v mednarodnem prostoru z naslovom **Koučing, področje dela poklicnih supervizorjev?**, ki podrobno predstavi dinamični razvoj koučinga, ki sega iz področja menedžmenta in podpore vodilnim kadrom tudi izven gospodarstva. Avtor sodi, da se supervizija in koučing v svojih izvorih razlikujeta, kljub temu pa v njiju prepozna sorodnosti. Mnenja je, da je za vsakega supervizorja/ko

pomembno, da spremlja razvoj koučinga in v koučingu vidi tudi poklicno področje klasičnih supervizorjev. Članek lahko razumemo kot vodič za razumevanje obeh modalitet.

Jana Švagan v prispevku »**Dejavniki, ki vplivajo na supervizijske poteke in izkušnje supervizantov**« predstavi tako tiste, ki ugodno in one, ki neugodno vplivajo na supervizijske poteke. Pri tem se podrobneje zaustavi pri neugodnih oziroma pri ovirah. Prednost prispevka je, da teoretičnemu delu sledijo empirični rezultati, ki bralcu nudijo vpogled v realne okoliščine izvajanja supervizije v našem prostoru.

Lilja Cajvert v prispevku »**Ravnanje s paralelnimi procesi v superviziji**« predstavi model dela s paralelnimi procesi, ki ga je razvila in oblikovala na osnovi izkušenj. Model je zanimiv za praktike, tako supervizorje kot supervizante. Prvim bo dal pregledno predstavljena teoretska in metodična znanja, drugim pa koristne informacije za njihovo siceršnje strokovno delovanje.

Prispevek »**Supervizija organizacije**«, sta pripravili Brigita Rupar in Tanja Rupnik Vec. Predstavljata koncept spreminjanja organizacije v učečo se skupnost. Temeljni premik v tem razvojnem procesu zaznamuje sprememba v miselnosti in posledično spremembe v ravnanjih in odzivih zaposlenih. Prispevek je rezultat teoretskega znanja in bogatega izbora virov ter praktičnih izkušenj obeh avtoric pri izvajanju projekta »Didaktična prenova gimnazij« (v letih 2003–2006), kjer so bili preizkušeni in uporabljeni nekateri v prispevku opisani koncepti in strategije dela, v katerih je igrala ključno vlogo tudi supervizija.

Alenka Kobolt in Antonija Žižak v članku »**Prispevek supervizije k uspešnosti in vzdušju v delovnih skupinah in timih**«, predstavita supervizijo delovnih skupin in timov, kot eno od možnosti podpore za razvoj in učinkovitost, predvsem pa za bolj razvidne in harmonične odnose v delovnih skupinah. Prispevek predstavi kriterije za učinkovitost delovnih skupin/timov, ki se ne našajo zgolj na končni produkt, temveč tudi na medsebojno usklajenost, sposobnost reševanja konfliktov ter kvaliteto storitev in dejavnosti, ki jih člani delovnih skupin/timov izvajajo. Avtorici izhajata iz različnih teoretskih modelov

izvajanja skupinske in timske supervizije in iz svojih izkušenj vodenja supervizije skupin in timov.

Prispevek Simone Tancig z naslovom »**Raziskave, pristopi in modeli supervizije (mentorstva) podiplomskega študija**« po eni strani spekter dosedanjih predstavitev nadaljuje in ga hkrati usmeri v ožje strokovno področje – spremljanje podiplomskega študija. Aktualen je zaradi tega, ker postaja podiplomski študij vse bolj sestavni del vseživljenjskega učnega procesa. Avtorica zastopa stališče, da prenove podiplomskih programov, večja množičnost študija, potrebe po razvoju širokega spektra generičnih in predmetno-specifičnih kompetenc študentov, vodijo k zahtevi po tem, da mora biti posodobljena vloga mentorja. Teorijo in veščine tovrstnega supervizijskega dela predstavi na osnovi različnih raziskav in modela dela, ki ga je razvila sama.

Prispevek avtoric iz Hrvaške, Ivane Jeđud in Antonije Žižak ter avtoric iz Švedske, Lilje Cajvert in Gunille Wilhemson z naslovom »**Supervizija v rejništvu**«, nas popelje na novo področje, kjer se supervizija bolj in bolj uveljavlja, to je področje podpore in usmerjanja rejnikov, pri njihovem pomembnem delu varstva, vzgoje in zaščite otrok, ki so bili v svojih matičnih družinah zaradi tega ali onega vzroka ogroženi in bili zato oddani v tuje družine. Prispevek temelji na teoretskih premisah uveljavljenega švedskega modela supervizije rejnikov in izkušenj iz projekta uvajanja supervizije rejnikov na Hrvaškem, ki je potekal v sodelovanju Švedske in Hrvaške in v katerem je pridobilo edukacijo za supervizorje na področju rejništva, 35 strokovnih delavcev.

Sabina Jagodnik je avtorica prispevka, ki po kratkem teoretskem uvodu prikaže proces uporabe koučinga na področju dela z brezposelnimi osebami in nosi naslov »**Koučing pri delu z brezposelno osebo**«. Tako se bralec/bralka lahko seznanj z elementi, ki ilustrirajo konkretno uporabo koučinga kot alternativo usmerjanja in vodenja brezposelnih oseb.

Mija Marija Klemenčič Rozman v prispevku z naslovom »**Pomen supervizije za razvoj strokovnjaka v poklicih pomoči**«, poudari pomen supervizije za osebni in strokovni razvoj (bodočih) strokovnjakov predvsem na naslednjih delovnih področjih - pedagoško področje, področje psihologije, socialne pedagogike in drugih. V prispevku

področja predstavi in utemelji potrebo po strokovni refleksiji, ki jo vidi v kompleksnosti situacij nudenja pomoči ter osebni predanosti delu kot pogosti naravnosti strokovnjakov. Utemeljuje potrebo po tem, da bi se strokovnjaki različnih profilov že v času dodiplomskega študija seznanili s supervizijo, kar bi pripomoglo k temu, da bi se razvili v reflektirajoče praktike.

Sonja Žorga v prispevku z naslovom »**Kompetence in razvoj supervizorja**«, predstavi potrebo po nenehnem razvoju supervizorja, če želimo, da bodo supervizijski procesi usmerjeni in izpeljani tako, da bodo izpolnili pričakovanja, poslanstvo, cilje. Meni, da so kompetence, ki jih supervizor potrebuje tako osebne kot profesionalne narave. Prispevek je zlasti zanimiv za vse, ki vodijo supervizijske procese.

Simona Tancig sodeluje v monografiji še z enim prispevkom z naslovom »**Raziskave, pristopi in modeli supervizije (mentorstva) podiplomskega študija**« tokrat na drugačen način usmeri pozornost na različne načine in oblike izvajanja mentorstva, ki ob množici izobraževalnih programov in ob zahtevah po modernizaciji tudi pred mentorje predstavljajo nove izzive. Supervizija se ob tem izkaže kot ena od možnih oblik za dopolnitev in drugačno mentorsko delo.

Hannes Krall, psihoterapevt in supervizor iz Avstrije sodeluje v monografiji s prispevkom z naslovom »**Psihodrama, sociometrija v superviziji in koučingu ter povezanost s kvalitativnim raziskovanjem**«, predstavi in utemelji možnosti uporabe psihodramatskih in sociometričnih elementov v supervizijskih in procesih koučinga. Tematika tako nakaže možnost uporabe različnih kreativnih medijev v supervizijskih procesih, kar omogoča razgrinjanje emocionalnih, transernih in nezavednih ozadij pri izvajanju strokovnega dela. Supervizorji in supervizanti lahko s pomočjo scensko-rekonstruktivnih metod, ki jih ponujata psihodrama in sociometrija, raziskujejo različne socialne situacije na načine, ki so blizu kvalitativnemu raziskovalnemu načinu.

Ajda Eiselt, specialna pedagoginja in specializantka supervizije, sodeluje v monografiji s prispevkom, ki se usmeri v predstavitev kreativnih tehnik, podobno, kot prispevek Hannesa Kralla. Prispevek je naslovljen kot »**Kreativne tehnike v svetovanju, superviziji in koučingu**«. Procesni

svetovanj, supervizije in coachinga nudijo klientu možnost, da spregovori o stvareh, ki ga bremenijo, česar pa ni mogoče doseči brez razbremenitve in zmanjšanja zavestne kontrole. Prav pri slednjem pridejo na pomoč različne kreativne metode dela ter konsistenten dialoški proces, kot osnova slehernega supervizijskega ali koučing procesa.

Kot soavtorica monografije in kot urednica želim in upam, da bodo prispevki obogatili znanje in vodili do novih izkušenj v raznovrstnih procesih poklicne refleksije ter s tem prispevali k kvaliteti strokovnega dela na raznolikih področjih.

Uvod sem začela z mislimi Annie Ernaux in v tem duhu bom zaključila.

Upam, da so in da bodo v supervizijskih in koučing procesih izrečeni takšni stavki in ubesedene takšne misli, ki ljudem že danes in bodo tudi jutri pomagali živeti polno poklicno življenje.

Alenka Kobolt

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

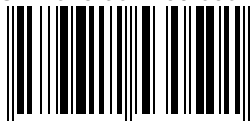

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

spremembe, učenje, učinkovitost, supervizija, koučing, supervizor, kouč, klient, supervizant, koučing formula, viri, vrste oblike in področja supervizije in koučinga, svetovanje, psihoterapija, trening, cilji in učinki supervizije in koučinga, kompetence, etični kodeks, razvoj organizacij, uvajanje sprememb v ustanove, poklicno učenje, refleksija, delovna skupina, tim, timsko delo, skupinska dinamika, komunikacija, konflikti, timska supervizija, podiplomski študij, mentorstvo, raziskave, raziskovalni pristopi, kognitivno vajeništvo, kolaborativno (vzajemno) učenje, supervizija v rejništvu, rejniki, psihosocialno delo, švedski model, brezposelnost, prikaz primera, poklici pomoči, refleksija, reflektirajoči praktik, osebni in strokovni razvoj, kompetence supervizorja, razvoj supervizorja, psihodrama, sociometrija, kvalitativno raziskovanje, kreativne tehnike, desna hemisfera, domišljija, vprašanja, intervencije

19,90 EUR

ISBN 978-961-253-050-1

9 789612 530501